

הכנסת העשרים וחמש

יוזמת: חברת הכנסת יסמין פרידמן

פ/25/2793

הצעת חוק החברות הממשלתיות (תיקון – חובת תרומת מזון עודף), התשפ"ג–2023

1. תיקון סעיף 1 בחוק החברות הממשלתיות, התשל"ה–1975¹ (להלן – החוק העיקרי), בסעיף 1(א) –

(1) לפני ההגדרה "חברה ממשלתית" יבוא:

"ארגון לחלוקת מזון" – כהגדרתו בסעיף 159 לחוק המזון;

"ארגון הצלת מזון" – ארגון לחלוקת מזון שמקור המזון המחולק על ידו הוא הצלת מזון עודף;"

(2) אחרי ההגדרה "חוק החברות" יבוא:

"חוק המזון" – חוק הגנה על בריאות הציבור (מזון), התשע"ו–2015;

"מזון" – כהגדרתו בחוק המזון;

"מזון עודף" – מזון ראוי למאכל אדם, שאינו שאריות מזון כהגדרתו בחוק המזון, שאלמלא ייתרם יושלך לאשפה;"

2. בסעיף 32(א) לחוק העיקרי, אחרי פסקה (7) יבוא:

"(7א) חברה שתחום עיסוקה העיקרי הוא מזון או חברה המנהלת מערך שירותי הסעדה לעובדיה – להתקשר עם ארגון הצלת מזון עודף, אלא אם כן החברה מונה פחות מחמש מאות עובדים או ארגון לחלוקת מזון אישר בתצהיר חתום ומאושר כי כמות המזון העודף אינה מאפשרת הפעלת מערך עבור איסופו;"

דברי הסבר

בשנים האחרונות הולכת ומתגברת המודעות החברתית-סביבתית של חברות בארץ ובעולם והמונח "אחריות תאגידית" הופך להיות מטבע לשון שגור בפי מקבלי ההחלטות במספר רב של תאגידים. עסקים רבים בעולם פועלים כיום בפרויקטים חברתיים וסביבתיים רבים למען צמצום ההשלכות השליליות של

¹ ס"ח התשל"ה, עמ' 132.

פעילותם על הסביבה ולמען פיתוח בר-קיימא כחלק מנטילת אחריות חברתית-סביבתית.

הצלת מזון היא פעילות כלכלית של הפיכת עודפי מזון, שערכם האלטרנטיבי הוא שלילי, למזון בעל ערך כלכלי המועבר לצריכת האוכלוסיות המוחלשות והיא מאפשרת סיוע נרחב יותר לכמות רבה יותר של נתמכים, תוך ניצול תקציבי מרבי. עבור כל שקל שיושקע על ידי המדינה תושג תמורה כלכלית בגובה של פי 4.2 שקלים חדשים.

הצלת מזון מסייעת להפחתת יוקר המחייה ולשיפור הפריון והתחרותיות ותורמת לשיפור בריאות האוכלוסייה ומניעת מחלות כרוניות המעמיסות על מערכת הבריאות ומערכת הרווחה. בנוסף, הצלת מזון מסייעת לניצול יעיל של משאבי סביבה שהושקעו בייצור המזון, צמצום פליטת מזהמים וגזי חממה ומניעת השקעת משאבים נוספים כמו קרקע ומים המצויים במחסור ועלויות טיפול בפסולת. זאת ועוד, היא מסייעת להתקדמות משמעותית לעבר היעד שהציבה העצרת הכללית של האו"ם בספטמבר 2015 לצמצום בזבוז המזון ולהפחתת פליטות גזי החממה, אליהם מחויבת מדינת ישראל.

על פי דוח אובדן והצלת מזון של לקט ישראל והמשרד להגנת הסביבה, אשר הוכן על ידי BDO, היקף המזון האבוד בישראל עומד על 2.5 מיליון טון בשנה בשווי של 19.1 מיליארד שקלים חדשים. מחצית ממנו ניתן להצלה. אשר להסעדה מוסדית, נמצא שכ-130 אלף טון מזון מבושל נזרק במגזר המוסדי בשווי כולל של 1.8 מיליארד שקלים חדשים, נוסף לעלות הסביבתית בסך של כ-130 מיליון שקלים חדשים.

חברות ממשלתיות רבות שוכרות חברות הסעדה, אשר מספקות ארוחות צהריים לעובדיהן. מטבעם של חדרי אוכל, לא ידוע כמה עובדים יסעדו בהם ובאיזה מן ההיצע והמגוון יבחרו, נותרים עודפים רבים בסיום כל ארוחה. זאת בנוסף לחברות שעיקר עיסוקם הוא במזון שגם אצלן יתכן שיישארו עודפי מזון מהייצור.

ביום 7 במאי 2019, שלח מנהל רשות החברות הממשלתיות דאז, עו"ד יעקב קווינט, מכתב לחברות הממשלתיות, שעסק בקריאה לגיבוש אסטרטגיית ערך משותף בחברות הממשלתיות – "עשה טוב", במסגרתו כלל הצעה לאמץ את תרומת עודפי המזון המבושל, אך לא היה בכך כדי להעלות את מספר החברות הממשלתיות אשר תרמו מזון עודף.

החברות הממשלתיות הן אלו שצריכות להוביל את דגל הקיימות, הנתינה וההתנדבות ולהוות דוגמה לכלל המשק, הן בשל היותן חברות מהגדולות במשק, אשר מחזיקות בתשתיות חיוניות של מדינת ישראל ונהנות ממשאבי טבע ומשאבים ציבוריים אחרים בפעילותן, והן בשל היותן בעלות השפעה סביבתית, כלכלית וחברתית גדולה. חברה ממשלתית שתבחר בדרך של תרומת עודפי המזון, תראה ברכה גם ביכולת שלה להתייעל אל מול חברת ההסעדה, לדייק את כמויות המזון המוזמנות, ובכך לחסוך בתקציב המופנה להסעדת העובדים.

עוד חשוב לציין כי החוק לעידוד הצלת עודפי מזון קובע כי תורמי מזון ועמותות מזון, העומדים בדרישות הדין, יהיו מוגנים מפני תביעה פלילית ואזרחית על תרומותיהם.

מטרת התיקון המוצע היא לעודד חברות ממשלתיות, אשר מהוות חלק נכבד בכלכלה הישראלית ובעלות השפעה רבה עליה, לגלות אחריות חברתית, סביבתית וכלכלית ולתרום את המזון העודף שנותר ברשותן.

הצעת חוק זהה הונחה על שולחן הכנסת העשרים וחמש על ידי חבר הכנסת ינון אזולאי (פ/25/2417).

הוגשה ליו"ר הכנסת והסגנים

והונחה על שולחן הכנסת ביום
כ' באדר התשפ"ג (13.03.2023)